

(*)Escola Universitaria de Enfermaría Meixoeiro

Grado en Enfermería

Subjects

Year 3rd

Code	Name	Quadmester	Total Cr.
V52G140V01301	Clinical nursing 3	1st	6
V52G140V01302	Maternal-child nursing	1st	9
V52G140V01303	Clinical practice 2	1st	15
V52G140V01304	Geriatric nursing and palliative care	2nd	6
V52G140V01305	Mental health nursing	2nd	6
V52G140V01306	Clinical practice 3	2nd	18

IDENTIFYING DATA				
Enfermería clínica III				
Subject	Enfermería clínica III			
Code	V52G140V01301			
Study programme	Grao en Enfermería			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Mandatory	3	1c
Teaching language	Castelán			
Department				
Coordinator	Martínez Suárez, Mónica			
Lecturers	González Formoso, Clara Martínez Suárez, Mónica			
E-mail	monica.martinez.suarez@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
General description	Comprende o estudo de diferentes problemas de saúde que requiren da intervención de enfermería para a súa resolución. Para iso, necesítase un coñecemento dos trastornos fisiopatolóxicos, métodos diagnósticos, medidas de prevención e tratamento e intervención de enfermería para restablecer o nivel de saúde desde un punto de vista holístico e co maior grao de independencia posible.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code				
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional			
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade			
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases			
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde			
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación			
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares			
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde			
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo			
D1	Capacidade de análise e síntese			
D2	Capacidade de organización e planificación			
D3	Capacidade de xestión de la información			
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones			
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue			
D6	Habilidades nas relacións interpersoais			
D7	Razoamento crítico			
D8	Aprendizaxe autónomo			
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade			
D10	Motivación pola calidade			
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais			

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results
------------------------------------	-------------------------------

Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa paciente crítico.	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os procesos de Enfermaría de urxencias e emerxencias	A1 A2 A3 A5	B7	C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Topic	
1.- Paciente con alteracións na eliminación *urinaria	- *Fisiopatología do sistema *excretor. Valoración do sistema *urinario. - Enfermidades do *glomérulo. Insuficiencia renal aguda. - Insuficiencia renal crónica - Alteracións da *vejiga e *uréteres: Infeccións. Cálculos. *Vejiga *neuróxena e incontinencia *urinaria. Tumor *vesical.
2.- Paciente con alteracións na regulación *endocrina	- Xeneralidades. - *Hipófisis e *hipotálamo. - *Tiroides: bocio, *hipotiroidismo, *hipertiroidismo, *tiroiditis, cancro de *tiroides, emerxencias en *tiroidología. - *Glándulas *suprarrenales: Síndrome de *Cushing, síndrome de *Addison, tumores *suprarrenales da cortiza, *feocromocitoma. - Hormonas sexuais.
3 e 4.- Atención ao paciente crítico. Enfermaría de urxencias e emerxencias	- Atención ao paciente con problemas respiratorios agudos: Insuficiencia respiratoria. Síndrome de distrés respiratorio do adulto. Tromboembolismo pulmonar agudo. Mecánica pulmonar. Ventilación mecánica invasiva e non invasiva. Monitorización da sedación. - Atención ao paciente por problemas cardiológicos agudos: Síndrome coronario agudo. Complicacións mecánicas do infarto de miocardio. Edema agudo de pulmón. Shock cardiogénico. Taponamento cardíaco. Parada cardiorespiratoria. - Atención ao paciente con problemas infecciosos agudos: Sepsis. Sepsis severa. Fracaso de órganos. - Atención ao paciente con problemas neurolóxicos agudos: Coma. Hipertensión intracraneal. Status convulsivo. Fibrinolisis no tratamento do accidente vasculocerebral agudo. Monitorización do coma. - Técnicas de depuración extrarrenal. - Atención ao paciente politraumatizado. - Técnicas e monitorizacións do paciente crítico.

Planificación

Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
-------------	-----------------------------	-------------

Lección maxistral	42	86	128
Obradoiro	8	10	18
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Obradoiro	Realizáense actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades *manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou *grupales que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Lección maxistral	Resolución de dúbidas dos alumnos y remitir as referencias bibliográficas correspondentes.
Obradoiro	Resolución de dúbidas dos alumnos y remitir as referencias bibliográficas correspondentes.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Lección maxistral	Asistencia a clase	10	A1 B7 C28 D1 A2 B8 C29 D2 A3 C30 D3 A4 C31 D4 A5 C32 D5 C33 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Obradoiro	Asistencia e actitude durante os talleres.	10	A1 B7 C28 D1 A2 B8 C29 D2 A3 C30 D3 A4 C31 D4 A5 C32 D5 C33 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame 1: Probas para a avaliación das competencias que consistirán en varias preguntas con respostas alternativas e o alumno seleccionará entre un numero limitado de respostas, no caso das preguntas tipo test.	40	A1 B7 C28 D1 A2 B8 C29 D2 A3 C30 D3 A4 C31 D4 A5 C32 D5 C33 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame 2: Probas para a avaliación das competencias que consistirán en varias preguntas con respostas alternativas e o alumno seleccionará entre un numero limitado de respostas, no caso das preguntas tipo test.	40	A1 B7 C28 D1 A2 B8 C29 D2 A3 C30 D3 A4 C31 D4 A5 C32 D5 C33 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Other comments on the Evaluation

É imprescindible superar as probas tipo test e verdadeiro/falso para poder ser avaliado.

Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitálo explicitamente, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primer día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Na segunda convocatoria, o alumno deberá superar as probas tipo test e preguntas verdadeiro/falso que se correspondan coas materias inicialmente non superadas. As preguntas de verdadeiro ou falso, a puntuación e 1 punto positivo se é correcta, e 1 punto negativo se é incorrecta. As preguntas de tipo test puntúan un punto se é correcta, por cada resposta incorrecta, descóntanse -0.33 puntos.

Haberá 10 preguntas de tipo verdadeiro /falso, e 90 preguntas tipo test. As preguntas tipo test deberá señalarse A MÁIS CORRECTA. As preguntas referentes aos talleres estarán incluídas na avaliación final, na cal aparecerán casos clínicos escenificados por resolver.

Más información de como lleva a cabo la cualificación de la materia, del contenido del examen, de los tipos de preguntas y de la ponderación en la plataforma MOOVI.

A información relativa a data do examen, hora e lugar se atopa na seguinte dirección web:
<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Marisol Bravo y Cols, **Manual de Cardiología para Personal de Enfermería**, 1ª,

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 20ª, Mc Graw Gill, 2018

Complementary Bibliography

Farreras, Rozman, **MEDICINA INTERNA**, 18ª, Elsevier, 2016

heather Herdman, **Interrelaciones NANDA NOC NIC**, 11ª, Elsevier, 2019

LeMone, **Enfermería medicoquirúrgica**, 4ª,

Swearingner, **Manual de enfermería Medico-Quirúrgica**, 6ª,

Mosby, **Clasificación de intervenciones de enfermería**, 5ª,

Smith S; Duell M, **Técnicas de enfermería clínica. De las técnicas básicas a las avanzadas**, 7ª,

Jamieson W, **Procedimientos de enfermería clínica**, 5ª,

Quesada S; Rabadal LL., **Actualización en el manejo del trauma grave**, 2ª,

Paul L. Marino, **El libro de la UCI**, 2ª,

Recomendacións

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Subjects that it is recommended to have taken before

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Introducción á enfermaría clínica/V52G140V01201

IDENTIFYING DATA				
Enfermería materno-infantil				
Subject	Enfermería materno-infantil			
Code	V52G140V01302			
Study programme	Grao en Enfermería			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	9	Mandatory	3	1c
Teaching language	Castelán			
Department				
Coordinator	Estévez Villar, Concepción			
Lecturers	Amorín Pedrosa, Carmen Estévez Villar, Concepción			
E-mail	Concepcion.Estevez.Villar2@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
General description	Segundo a OMS: A expresión materno-infantil abarca a prestación de servizos sanitarios de promoción, curación e rehabilitación para nais e nenos. Por conseguinte, comprende os sectores da saúde da nai, a planificación da familia, a saúde do neno, a hixiene escolar, a adolescencia e os aspectos sanitarios do coidado dos nenos en determinadas institucións". A materia consta de dous bloques temáticos diferenciados e á vez interrelacionados entre si. O bloque de Enfermería Maternal aborda como proceso mais importante o da maternidade e os seus coidados, e o de Enfermería Infantil no que se aborda o coidado do neno/a en as diferentes etapas do crecemento e desenvolvemento.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
C34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo, no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións

C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse
C38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores
C39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento
C40	Ser capaz de proporcionar formación e información para a saúde aos pais ou coidadores primarios
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
Ser capaz de planificar coidados de enfermaría nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde óptimo ou recuperar a saúde, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos científicos e evidencia clínicas	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B5 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C34	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber describir os cambios que se producen no organismo durante a xestación, parto e puerperio	A1 A2 A3 A4 A5	B5 B10 B11	C34 C35	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber describir, as intervencións e actividades adecuadas á prevención e tratamento dos problemas de saúde na infancia e adolescencia, e planificar coidados garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do neno e a súa familia	A1 A3 A5	B1 B11 B12	C36 C37 C38 C39 C40	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Topic	
Tema-1 INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA PEDIÁTRICA	1.1 Evolución histórica do concepto de infancia e adolescencia. 1.2 Lexislación para a protección da infancia. 1.3 O campo da enfermaría pediátrica. 1.4 Os coidados centrados na familia.*P.A.E na atención do *niño@ e a súa familia.

Tema-2 *RECIEN NADO SAN.	2.1 Adaptación á vida *extrauterina. Proceso de vinculación. Atención á *diada nai-*hij@. 2.2 Características xerais do *RN. Valoración física, *neurolóxica e sensorial. 2.3 Coidados da recentemente *nacid@ 2.3.1 Necesidades afectivas. 2.3.2 Lactación. 2.3.3 Aspectos da hixiene da recentemente *nacid@. 2.3.4 Coidado do cordón umbilical. 2.3.5 Masaxe Infantil 2.4 *Cribados na recentemente *nacid@.
Tema - 3 DESENVOLVEMENTO E CRECEMENTO DURANTE As DISTINTAS ETAPAS EVOLUTIVAS	3.1 Creceamento e desenvolvemento da/o *lactante, nena/o e adolescente: neurobiopsicosociales. Coidados enfermeros. 3.1.2 Aproximación aos trastornos do espectro autista. Coidados enfermeros. 3.3 Sexualidade na infancia e adolescencia.
Tema- 4 O *NIÑ@ HOSPITALIZADO	4.1 A unidade pediátrica. Marco normativo. 4.2 Entrevista de enfermaría. 4.3 Significados do ingreso hospitalario para as/vos *niñ@s e adolescentes e as súas familias. 4.3.1 *Afrontamiento da tensión. 4.3.2 Intervencións de enfermaría para unha integración en positivo da experiencia. Atencións á diversidade. 4.4 Xestión da dor :valoración e coidados de enfermaría. Preparación da *niñ@ e familia ante a realización de procedementos. 4.5 Particularidades da preparación e *admón de fármacos en pediatría (Seminario)
Tema- 5 O *RECIEN NADO *PRETÉRMINO E DE BAIXO PESO	5.1 Evolución histórica na atención ás/vos bebés prematuras/os. 5.2 Factores relacionados co nacemento das/os recentemente *nacid@s. 5.3 Características *fisiolóxicas da/o bebé prematura/ou. 5.4 Coidados Centrados no Desenvolvemento . *NIDCAP. 5.5 Patoloxías máis frecuentes na/o bebé prematura/ou
Tema- 6 PROBLEMAS DE SAÚDE MAIS FRECUENTES NA INFANCIA	6.1 Características do sistema *inmunolóxico na infancia e adolescencia. Definición de conceptos de *microbiota e *neuropsicoimunoloxía. 6.2 *Sintomatoloxía máis frecuente na infancia e adolescencia: coidados de enfermaría. 6.3 Patoloxías máis frecuentes na infancia e adolescencia: coidados de enfermaría. 6.4 A saúde mental na infancia e adolescencia. 6.5 Infancia/Adolescencia e novas tecnoloxías.
Tema 1 *REPRODUCCION HUMANA	1.1. Anatomía e *Fisiología do aparello reprodutor feminino 1.2 *Gametogénesis, fecundación e implantación
Tema 2 CONTROL DA NATALIDADE	2.1 Planificación familiar 2.2 *Contracepción
Tema 3 EMBARAZO	3.1 Desenvolvemento *prenatal humano 3.2 Descrición do embarazo 3.3 Sexualidade no embarazo
Tema 4 EMBARAZO DE ALTO RISCO	4.1 Avaliación do risco materno e *fetal 4.2 Factores que inciden no *desarrollo da xestación 4.3 Asesoramento xenético
Tema 5 PROBLEMAS DE SAÚDE NO EMBARAZO	5.1 Diabetes *gestacional 5.2 *Hipertensión no embarazo. 5.3 Hemorrxias durante o embarazo 5.4 Infeccións no embarazo 5.5 Saúde mental no embarazo
Tema 6 PARTO *PUERPERIO E COIDADO *PRENATAL	6.1Traballo de parto 6.2 Coidados de Enfermaría durante o parto 6.3 O alivio da dor. 6.4 Parto *distócico 6.5 Parto *operatorio e instrumental 6.6 *Puerperio normal e patolóxico 6.7 *Lactacia materna.
Tema 7 COIDADOS DO RECENTEMENTE NACIDO NA SALA DE PARTOS	7.1 Coidados de enfermaría 7.2 Adaptación á vida *extrauterina. 7.3 Reanimación inmediata do recentemente nacido na sala de partos.

Tema 8 PROBLEMAS DE SAÚDE REPRODUTIVA	8.1 Alteracións do ciclo *menstrual 8.2 Enfermidades infecciosas 8.3 Prevención do cancro de mama e xinecolóxico 8.4 *Esterilidad e infertilidade. 8.5 Duelo *perinatal.
TEMA 9 CARACTERÍSTICAS DA MULLER NAS DIFERENTES ETAPAS DO CICLO VITAL	9.1 Puberdade e *menarquia 9.2 *Climaterio e menopausa 9.3 Programa de Atención á Muller na Comunidade de Galicia 9.4 Perspectiva de xénero no coidado das mulleres: *paternalismo, maternidade científica e violencia *obstétrica.

Planificación			
	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Seminario	8	32	40
Presentación	5	30	35
Lección maxistral	57	91	148
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente	
	Description
Seminario	Realizaranse 2 por cada unha das áreas , é unha actividade eminentemente participativa. Traballarase en profundidade sobre un tema que permita a ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistrais coa adquisición doutras competencias académico-profesionais.
	Os seminarios realizaranse en grupos reducidos.
Presentación	Módulo Materno. Traballos individuais, propostos pola docente.
	Módulo Infantil. Realizarase a presentación de traballo *grupal/individual proposto pola docente.
Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras dos contidos teóricos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada	
Methodologies	Description
Seminario	Personalizada co profesor
Presentación	Personalizada co profesor
Tests	Description
Exame de preguntas obxectivas	Realización persoal

Avaliación						
	Description	Qualification	Training and Learning Results			
Seminario	Preténdese estimular no alumnado a capacidade de pensamento crítico e razoamento reflexivo e a creatividade . Módulo Maternal: Traballarase en profundidade sobre un tema ,ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistrais coa adquisición doutras competencias teórico-prácticas. Módulo Infantil: Preténdese crear un espazo para profundar en temáticas de especial relevancia na etapa *infanto-xuvenil *contemporanea. A participación activa do alumnado será un aspecto central dos seminarios nos que se traballará con recursos teóricos (libros, artigos) audiovisuais (*visionado de películas ,documentais) e presentación de casos prácticos .	15	A1	B1	C34	D1
			A2	B2	C35	D2
			A3	B4	C36	D3
			A4	B5	C37	D4
			A5	B7	C38	D5
				B8	C39	D6
				B9	C40	D7
				B10		D8
				B11		D9
				B12		D10
						D11

Presentación	Preténdese estimular no alumnado a capacidade de pensamento crítico e razoamento reflexivo e a creatividade	10	A1	B1	C34	D1
			A2	B2	C35	D2
			A3	B4	C36	D3
	Módulo Maternal: traballos individuais, propostos pola docente.		A4	B5	C37	D4
			A5	B7	C38	D5
	Módulo Infantil: Elaboración e presentación de traballos *grupales e/ou individuais sobre temáticas propostas pola docente en relación á materia .			B8	C39	D6
				B9	C40	D7
				B10		D8
				B11		D9
				B12		D10
						D11
Lección maxistral	O profesorado transmitirá o alumnado os coñecementos asentados na evidencia científica actualizada, na revisión da literatura e na experiencia na práctica clínica. A asistencia a un 100% da docencia na aula é considerada como *óptima .	10	A1	B1	C34	D1
			A2	B2	C35	D2
			A3	B4	C36	D3
			A4	B5	C37	D4
			A5	B7	C38	D5
				B8	C39	D6
				B9	C40	D7
				B10		D8
				B11		D9
				B12		D10
						D11
Exame de preguntas obxectivas	Proba Materno. Realizarase examen tipo test e /ou pregunta corta e /ou desenvolvemento.	65	A1	B1	C34	D1
			A2	B2	C35	D2
			A3	B4	C36	D3
			A4	B5	C37	D4
			A5	B7	C38	D5
	Proba Infantil. Realizarase examen tipo test e /ou pregunta corta e /ou desenvolvemento.			B8	C39	D6
				B9	C40	D7
				B10		D8
				B11		D9
				B12		D10
						D11

Other comments on the Evaluation

Modulo Materno: A nota do módulo de Enfermaría Maternal Representa o 50% da nota global da materia de Enfermaría Materno-Infantil. é necesario aprobar as dúas partes de xeito independente.

- **Avaliación continua** do módulo de materno consistirá nas seguintes partes:

1. 2 seminarios : asistencia e participación activa:7,5%
2. Realización de actividades complementarias : 5%
3. Asistencia e participación activa na aula: 5%
4. Exame final : 32,5%
5. **Para superar o exame é necesario obter unha puntuación dun 50% do mesmo.**

- **Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL.** Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. A proba a realizar terá o valor do 100% da nota.

Modulo Infantil: A nota do módulo de Enfermaría Infantil Representa o 50% da nota global da materia de Enfermaría Materno-Infantil. é necesario aprobar as dúas partes de xeito independente.

- **Avaliación CONTINUA** do módulo de materno consistirá nas seguintes partes:

1. 2 seminarios : asistencia e participación activa: 7,5%
2. Realización e ou presentació de traballos : 5%
3. Asistencia e participación activa na aula: 5%
4. Exame final : 32;5%
5. **Para superar o exame é necesario obter unha puntuación dun 50% do mesmo.**

- **Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL.** Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. A proba a realizar terá o valor do 100% da nota.
- **Consideración xerais.**

Para superar a materia é necesario obter unha puntuación mínima de 5 puntos entre o exame e os resto de actividades citadas, tendo en conta que o exame é obrigatorio aprobalo para evaluar o resto da materia.

As ausencias puntuais e xustificadas non serán contabilizadas. Ausencias non xustificadas. Ata un máximo de ausencia dun 25%, descontarase 0.3 .

Na segunda convocatoria sistema de avaliación será o mesmo.

A información relativa á data do exame, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/*index.*php/é/*component/*k2/*item/116-*indice-docencia.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Cuidados desde el nacimiento. Recomendaciones basadas en pruebas y buenas prácticas. Ministerio de Sanidad y Política Social, 2010:**http://www.sergas.es/gal/muller/docs/cuidados_desde_el_n,

Complementary Bibliography

Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia, **Guías Técnicas de Procesos del Programa Galego de Atención Integral á Muller,**

Ball, W. Jane & Binder, C. Ruth, **Enfermería Pediátrica. Asistencia Infantil**, 2ª edición. Pearson,

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud**.,

FAME, **Iniciativa del parto normal,**

Gloria Seguranyes Guillot, **Enfermería Maternal** , Masson-Salvat,

Carlos González, **Manual práctico de lactancia materna**, ACPAM,

Aguilar Cordero, M.J, **Tratado de Enfermería del niño y del adolescente**, 2ª edición Elsevier Science,

Mary Ann Towle, **Asistencia de enfermería materno-neonatal**, Pearson,

Ana Concheiro Guisán, **Guía de Atención al recién nacido prematuro**, Ergon, 2020

Consellería de Sanidade, **Guía de saúde Infantil**, Xunta de Galicia, 2020

D.W.Winnicott, **Los bebés y sus madres**, Paidós,

D.W.Winnicott, **Conozca a su niño**, Paidós,

Michel Odent, **El bebé es un mamífero**, Ob Stare,

Carmen Pallás, **Antes de tiempo.Nacer muy pequeño.**, Lua, 2006

René A. Spitz., **El primer año de vida del niño**, Fondo de cultura Económica, 2005

Evania Reichert, **Infancia, la edad Sagrada**, La llave., 2011

Ricardo Fandiño y Vanesa Rodríguez, **La lucha sexual de los adolescentes en la hipermodernidad**, U.O.C, 2018

Clara Valverde Gefaell, **Comunicación Terapéutica en enfermería**, Difusión Avances de Enfermería, 2007

Ricardo Fandiño y Vanessa Rodríguez, **Adolescencia :transición o destino**, U.O.C, 2021

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Subjects that it is recommended to have taken before

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Other comments

IDENTIFYING DATA				
Prácticas clínicas II				
Subject	Prácticas clínicas II			
Code	V52G140V01303			
Study programme	Grao en Enfermería			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	15	Mandatory	3	1c
Teaching language	Castelán			
Department				
Coordinator	Alonso Pérez, María del Mar			
Lecturers	Alonso Pérez, María del Mar			
E-mail	mar.alonso.perez@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
General description	Esta materia profundizará nos coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para o manexo das intervencións e actividades relacionadas cos coidados, que se corresponden, en xeral, coas necesidades básicas do ser humano e as posibles alteracións coa atención que presta a enfermería en determinadas situacións de saúde/enfermidade: - Atención de enfermaría a doentes sometidos a intervención cirúrxica. - Atención de enfermaría as persoas con trastornos da función respiratoria, xénito/urinaria, endocrino/metabólica, dixestiva, cardiovascular, neurolóxica, con trastornos da función músculo/esquelética e con alteracións da función cognitivo/perceptiva.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Code	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuido un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

B17	Realizar cuidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os cuidados de saúde
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría
C29	Identificar as necesidades de cuidado derivadas dos problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá
C50	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
Ser capaz de proporcionar cuidados o paciente aplicando o proceso de enfermaría establecendo unha actitude empática co paciente e a familia, garantindo o dereito a confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1	B1	C4	D1
	A2	B2	C8	D2
	A3	B3	C11	D3
	A4	B6	C17	D4
	A5	B7	C18	D5
		B8	C29	D6
		B11	C31	D7
		B12	C33	D8
		B13	C50	D9
		B14		D10
		B15		D11
		B16		
		B17		
		B18		
Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando una óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade.	A1	B2	C4	D1
	A2	B4	C8	D2
	A3	B5	C10	D3
	A4	B6	C11	D4
	A5	B7	C15	D5
		B8	C17	D6
		B9	C18	D7
		B10	C29	D8
		B11	C33	D9
			C42	D10
			C44	D11
			C50	

Contidos	
Topic	
Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos conhecimentos teóricos e metodolóxicos na Enfermería na práctica clínica	Unidades médicas, unidades cirúrxicas e/ou unidades médico-cirúrxicas de adultos.
II. Coidados de enfermaría ao paciente con lesión medular.	1. Atención a pacientes que presentan lesións a nivel medular.
III. Rexistro en historia clínica.	1. Instruccións na forma correcta de rexistrar comentarios de enfermaría en formato dixital.
IV. Búsqueda bibliográfica.	1. Bases de datos. 2. Estratexias de búsqueda.
V. Coidados de enfermaría ao paciente portador de traqueostomía.	1. Definición de traqueostomía. 2. Tipos de traqueostomías: percutánea, cirúrxica e laringectomía. 3. Tipos de cánulas. 4. Manexo da cánula. 5. Complicacións máis frecuentes. 6. Manexo das complicacións.
VII. Coidados de enfermaría ao paciente portador de estomas.	1. Tipos de estomas. 2. Manexo e coidados dos dispositivos.
VIII. Violencia de xénero.	1. Prevención. 2. Detección. 3. Actuación.
IX. RCP.	1. RCP avanzada. 2. Atención ao paciente politraumatizado.
X. Atención ao doente sometido a transplante de médula ósea	Atención de enfermaría ao doente sometido a transplante de médula ósea
XI. Manexo de situacións violentas no traballo.	1. Situacións potencialmente violentas. 2. Actuacións fronte situacións potencialmente violentas. 3. Lexislación vixente.

Planificación			
	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Prácticum, Practicas externas e clínicas	294	0	294
Obradoiro	50	0	50
Foros de discusión	6	0	6
Cartafol/dossier	2	23	25

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente	
	Description
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Realizaranse nas Unidades Asistenciais Médicas e Cirúrxicas en forma de rotatorio clínico independente. Permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da enfermaría, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o título.
Obradoiro	Obradoiros teórico-prácticos, onde o alumnado terá acceso a contidos específicos, necesarios para o mellor desenvolvemento das súas prácticas clínicas: - Manexo de lesionados medulares. - Rexistro en Historia Clínica. - Ostomías. - Búsqueda bibliográfica. - Traqueostomías. - Trasplante hematopoyético. - RCP avanzada, primeiros auxilios e trauma. - Violencia de xénero. - Manexo de situacións violentas no traballo.

Foros de discusión	Durante o transcurso das prácticas, a profesora manterá reunións periódicas comúns co alumnado, para por en común experiencias e aclarar dúbidas, sen detrimento daquelas que se poidan realizar de forma individual, tanto a petición do/da alumno/a ou da propia profesora. Tamén se promoverá a participación nos foros de dúbidas que se creen a tal fin.
--------------------	---

Atención personalizada

Methodologies	Description
Obradoiro	Realizarase in situ, aclarando as dúbidas que o alumnado xenere.
Foros de discusión	Realizaranse durante o percurso das tutorías colectivas e a través da plataforma Moovi. Tamén poderán ter lugar de xeito individual, se o/a alumno/a ou a profesora o consideran oportuno.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A profesora tutora manterase en contacto co alumnado, a través de visitas nas unidades de hospitalización asignadas, así como a través do correo electrónico ou da plataforma Moovi, para indagar acerca de problemas, dúbidas ou conflitos que poidan surxir durante o desenrolo das mesmas.
Tests	Description
Cartafol/dossier	o/a alumno/a que o desexe, poderá revisar, conxuntamente coa profesora, o contido do seu caderno de prácticas.

Avaliación

Description		Qualification	Training and Learning Results			
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe do/a supervisor/a da Unidade onde realizan as prácticas, ao rematar a rotación, con asesoramento das/os enfermeiras/os que as/os tutelaron, mediante observación e cumplimentación dun informe achegado pola profesora.	60	A1	B1	C4	D1
			A2	B2	C8	D2
			A3	B3	C10	D3
			A4	B4	C11	D4
			A5	B5	C15	D5
				B6	C17	D6
				B7	C18	D7
				B8	C29	D8
				B9	C31	D9
				B10	C33	D10
				B11	C42	D11
				B12	C44	
				B13	C50	
				B14		
				B15		
				B16		
				B17		
				B18		
Obradoiro	Asistencia aos obradoiros teórico-prácticos. A asistencia a estes obradoiros é obrigatoria. A falta de asistencia a ditos talleres, sempre xustificada, reducirá de forma proporcional a puntuación. Para acadar a puntuación máxima neste apartado, é necesario ter acudido á totalidade dos mesmos, en horario completo, e descontaránse 0.1 puntos (dun total de 2) por cada hora de ausencia aos mesmos. As ausencias non xustificadas conllevarán unha penalización de 0.3 puntos por cada hora de ausencia.	20	A2	B2	C4	D1
			A3	B3	C8	D2
			A4	B5	C29	D3
				B6	C33	D4
				B11		D5
				B16		D6
				B17		D7
						D8
						D9
						D10
Cartafol/dossier	Evalúase a presentación do caderno que entregarán ao finalizar as dúas rotacións. Este caderno constará de: -Un diario reflexivo sobor as prácticas realizadas. - Unha valoración e elaboración dun plan de coidados para un paciente elixido nunha das tres rotacións realizadas. - Un informe de alta de enfermaría realizado para un paciente que estivera ingresados en cada unha das tres unidades polas que rotó o/a alumno/a.	20	A2	B7	C15	D1
			A3	B16		D2
			A4			D3
						D7
						D9
						D10

Other comments on the Evaluation

Coa finalidade de xustificar a asistencia nas unidades de hospitalización, cada alumno/a deberá utilizar unha folla, habilitada a tal fin, na que firmará a persoa (enfermeira) que o/a acompañara na xornada.

De producirse unha ausencia, por motivo xustifico, aos obradoiros, a profesora porá a disposición do alumnado implicado

a posibilidade de recuperar a(s) clase(s) perdida(s), sempre que sexa posible. De non ser así poderá propoñer unha actividade alternativa.

As ausencias poderán ser recuperadas, ben en horario de tarde, en sábados o en días lectivos posteriores á finalización do periodo de prácticas, dentro do periodo lectivo, e nunca imprecando doblaxe de turno (realizar prácticas en horario de mañana e tarde nun mesmo día). Esta recuperación deberá facerse sempre **previo aviso por escrito mediante o correo electrónico** á profesora tutora e ao/á supervisor/a da unidade na que esté realizando as prácticas, e **tendo obtido o permiso da primeira para realizala**.

Para poder superar a materia, é necesario ter acudido a un mínimo do 85% da totalidade das horas programadas en todas as actividades. As ausencias non recuperadas computaránse segundo o establecido na normativa de prácticas clínicas.

Para poder superar as prácticas, é indispensable a entrega da folla de firmas, que é o documento que acredita a cumplimentación das horas requiridas.

Máis información acerca da asignatura (exames, contidos, avaliación...) na plataforma Moovi, dispoñible no seguinte enlace:

<https://moovi.uvigo.gal/>

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Galarreta Alperete, S; Martín García, C., **ENFERPEDIA. TÉCNICAS Y PROCEDIMIENTOS DE ENFERMERÍA**, 1ª, Editorial Médica, 2019

Lewis, Hagler, Bucher, Heitkemper, Hardin, Kwong and Roterts., **GUÍA PRÁCTICA DE ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA: EVALUACIÓN Y ABORDAJE DE PROBLEMAS CLÍNICOS**, 10ª, Elsevier, 2018

Griffin Perry, A, and Potter, P, **Guía Mosby de Habilidades y Procedimientos en enfermería**, 8ª, Elsevier, 2016

SERGAS, **FEMORA: Procedementos e protocolos de enfermería**, <https://femora.sergas.es/>,

SERGAS, **Guías úlceras fora**, <https://ulcerasfora.sergas.gal/>,

GNEAUPP. Grupo nacional para el estudio y asesoramiento en Úlceras por Presión y Heridas Crónicas, <https://gneaupp.info/>,

Complementary Bibliography

NANDA INTERNACIONAL, **DIAGNÓSTICOS ENFERMEROS. DEFINICIONES Y CLASIFICACIÓN 2015-2017**, Elsevier, 2015

Actualización en enfermería, **Listado de diagnósticos NANDA**,

<https://enfermeriaactual.com/listado-de-diagnosticos-nanda/>,

Actualización en enfermería, **Dominios y clases**, <https://enfermeriaactual.com/dominios-y-clases/>,

Mundo enfermero, **NANDA - Gordon. DIAGNÓSTICOS NANDA SEGÚN DOMINIOS Y CLASES EN LA TAXONOMÍA II**, https://mundoenfermero.com/nandanocnic/gnanda_dominioclase.php,

Mundo enfermero, **NANDA - Virginia Henderson**, https://mundoenfermero.com/nandanocnic/hnanda_dominio.php,

Mundo enfermero, **NOC Objetivos**, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/noc.php>,

Mundo enfermero, **NIC Intervenciones**, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/nic.php>,

Bibliosaude,

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Subjects that it is recommended to have taken before

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Fundamentos de enfermería/V52G140V01107

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Ética e lexislación/V52G140V01202

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Introducción á enfermería clínica/V52G140V01201

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

IDENTIFYING DATA**Enfermería xeriátrica e coidados paliativos**

Subject	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Code	V52G140V01304			
Study programme	Grao en Enfermería			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Mandatory	3	2c
Teaching language	Castelán			
Department				
Coordinator	Gómez Cantorna, Cristina			
Lecturers	Gómez Cantorna, Cristina			
E-mail	cristina.gomez.cantorna@uvigo.es			
Web	http://www.uvigo.es			
General description	Descrición xeral: o principal atractivo desta materia reside no interese que os coñecementos xenéricos sobre xeriatria, xerontoloxía e coidados paliativos desenvolvidos nesta área teñen para a vida profesional do futuro graduado.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code				
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.			
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde			
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría			
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas			
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles			
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional			
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas			
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde			
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade			
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais			
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal			
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde			
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde			
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer			
C43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nas persoas maiores			
C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal			
D1	Capacidade de análise e síntese			
D2	Capacidade de organización e planificación			
D3	Capacidade de xestión de la información			

D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso do envellecemento no seu contexto sociosanitario	A1	B1	C8	D1
	A2	B2	C41	D2
	A3	B3	C42	D3
	A4	B5		D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11
Realizar cuidados tendo en conta as modificacións normofuncionais, e psicosociais do envellecemento	A1	B1	C41	D1
	A2	B2	C42	D2
	A3	B3	C43	D3
	A4	B5	C52	D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11

Contidos

Topic	
Tema 1: Envellecemento	1. Introducción ao envellecemento. 2. Saúde e enfermidades 3. Aspectos demográficos e definicións.
Tema 2: Enfermaría xerontolóxica	1. Definicións 2. Enfermaría xerontolóxica 3. Destinatarios da atención xerontolóxica 4. Características do papel da enfermeira xerontolóxica
Tema 3: O contexto socio-sanitario da poboación anciá	1. Plan Xerontolóxico Nacional 2. Plan de acción para persoas maiores 2003-2007 3. Plan marco para a asistencia social e sanitaria en Galicia 2013 4. ESGAEN 2016-2020.
Tema 4: Niveis asistenciais	1. Atención primaria 2. Cuidados especializados 2.1. Unidade geriátrica aguda 2.2. Unidade de media estancia 2.3. Hospital do día 2.4. Asistencia xerontolóxica na casa 2.5. Unidade de atención e coordinación comunitaria 3. Servizos sociais
Tema 5: Teorías do envellecemento	Tema 5: Teorías do envellecemento
Tema 6: Modificacións morfolóxicas-funcionais e psicolóxicas do envellecemento	1. Modificacións morfofuncionais 2. Modificacións psíquicas 3. Modificacións sociais 4. Sexualidade na vellez
Tema 7: A persoa anciá enferma. Valoración integral	1. Valoración física 2. Valoración funcional 3. Valoración mental 4. Valoración social

Tema 8: O Maior fráxil	1. Cuestionarios e escalas para a detección de anciáns fráxiles 2. Asistencia técnica 3. Maltrato de anciáns 4. A dor no maior
Tema 9: Principais síndrome xeriatricas	1. Arteriosclerose 2. Accidente vascular cerebral (ICTUS) 3. A artrose 4. Osteoporose 5. Obesidade 6. Gota 7. Diabetes 8. Anemia 9. Dispepsia 10. Cáncer de colon 11. Estreñimento 12. Diarrea 13. Deshidratación 14. Hipertensión arterial 15. Depresión 16. Demencias 17. Úlceras por presión
Tema 10: Coidados paliativos	Tema 10.1: Introducción, conceptos básicos e organización dos coidados paliativos Tema 10.2: Base para coidados paliativos no maior número Tema 10.3: Comunicación en coidados paliativos Tema 10.4: Apoio psicosocial e fases de adaptación da enfermidade terminal Tema 10.5: Asistencia á familia fronte á morte esperada. O duelo Tema 10.6: Principios do tratamento de síntomas comúns no paciente terminal Tema 10.7: Coidados de enfermaría Tema 10.8: Urxencias en coidados paliativos Tema 10.9: Dor no paciente terminal Tema 10.10: Coidados paliativos pediátricos (CPP)

Planificación			
	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Seminario	8	8	16
Lección maxistral	44	86	130
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	1	2

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente	
	Description
Seminario	Seminario: Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Lección maxistral: Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada	
Methodologies	Description
Lección maxistral	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Seminario	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Tests	Description
Exame de preguntas obxectivas	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Exame de preguntas de desenvolvemento	Na clase, nas tutorías ou a través do correo

Avaliación		
	Description	Qualification Training and Learning Results

Seminario	Seminarios: valor máximo de dous puntos, valor na nota final do 20%. No desenvolvemento dos seminarios, o profesor proporá catro traballos relacionados coa temática da materia. Cada traballo ten unha nota de 0,5 puntos, sendo o total dos mesmos 2 puntos de Seminarios e avaliación continua. Estes traballos realizaranse individualmente, e entregaranse nas datas que o profesor solicite para cada un. Avaliaranse: a estrutura, a calidade dos contidos, a capacidade de relacionalo observada nos seminarios, cos contidos teóricos da materia, e a presentación de cada un dos traballos propostos polo profesor. Sanción con -0,2 se o contido da obra non ten sentido. A copia total ou parcial do contido dos traballos, xa sexa de Internet ou de compañeiros, suporá a perda da nota que xeran e será penalizado negativamente. A asistencia aos seminarios é obrigatoria. Penalizarase por cada falta de asistencia a seminarios cun valor de -0.2. Valorarase o cumprimento dos horarios, a asistencia, a participación activa, os coñecementos, as actitudes e aptitudes do alumnado. □Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas de avaliación, suporá unha cualificación de 0 (suspense). No caso de detectar comportamentos fraudulentos durante unha proba presencial, o alumno, logo de ser identificado polo profesorado, deberá abandonar inmediatamente a proba. O profesorado deberá presentar un informe da incidencia ao órgano de dirección do centro.	20	A1 B1 C8 D1 A2 B2 C41 D2 A3 B3 C42 D3 A4 B5 C43 D4 A5 B6 C52 D5 B7 D6 B9 D7 B11 D8 B14 D9 B15 D10 B18 D11
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas tipo test 40% da nota final: o exame consta dunha proba de X preguntas de resposta única (A, B, C ou D). Tres preguntas incorrectas anulan unha correcta (cada pregunta incorrecta -0,33). As respostas en branco non puntúan. A resposta que consideres correcta no modelo marcarase cunha X nun bolígrafo azul, non se valorarán o resto de anotacións. Valor máximo de 4 puntos. Para aprobar a materia é necesario ter superado a metade da nota das preguntas Test (2 puntos sobre 4) e a metade da nota xerada polas preguntas curtas (2 puntos sobre 4), un 4 sobre 8 no exame teórico completo. Para aprobar a materia será necesario superar o exame teórico para poder sumar a nota correspondente aos seminarios. A puntuación correspondente a Seminarios sumárase á nota obtida no exame teórico, sendo necesario obter un 5 sobre 10 (Exame máis Seminarios) para superar a materia. □Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas de avaliación, suporá unha cualificación de 0 (suspense). No caso de detectar comportamentos fraudulentos durante unha proba presencial, o alumno, logo de ser identificado polo profesorado, deberá abandonar inmediatamente a proba. O profesorado deberá presentar un informe da incidencia ao órgano de dirección do centro.	40	A1 B1 C8 D1 A2 B2 C41 D2 A3 B3 C42 D3 A4 B5 C43 D4 A5 B6 C52 D5 B7 D6 B9 D7 B11 D8 B14 D9 B15 D10 B18 D11
Exame de preguntas de desenvolvemento	Preguntas curtas 40% da nota final: o exame consta dunha serie de preguntas curtas. Lerás o que se che pida en cada caso e quedarás no espazo previsto para responder a esa pregunta. Corrixirase o que hai no oco estimado para cada pregunta, non se valorarán o resto de anotacións. Valor máximo de 4 puntos. Para aprobar a materia é necesario ter superado a metade da nota das preguntas Test (2 puntos sobre 4) e a metade da nota xerada polas preguntas curtas (2 puntos sobre 4), un 4 sobre 8 no exame teórico completo. Para aprobar a materia será necesario superar o exame teórico para poder sumar a nota correspondente aos seminarios. A puntuación correspondente a Seminarios sumárase á nota obtida no exame teórico, sendo necesario obter un 5 sobre 10 (Exame máis Seminarios) para superar a materia. □Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas de avaliación, suporá unha cualificación de 0 (suspense). No caso de detectar comportamentos fraudulentos durante unha proba presencial, o alumno, logo de ser identificado polo profesorado, deberá abandonar inmediatamente a proba. O profesorado deberá presentar un informe da incidencia ao órgano de dirección do centro.	40	A1 B1 C8 D1 A2 B2 C41 D2 A3 B3 C42 D3 A4 B5 C43 D4 A5 B6 C52 D5 B7 D6 B9 D7 B11 D8 B14 D9 B15 D10 B18 D11

Other comments on the Evaluation

AVALIACIÓN GLOBAL:

Para o alumnado que solicite oficialmente a Avaliación Global, realizarase un exame teórico-práctico cuxa avaliación será do 100% na nota final, na data oficial do exame dese curso académico. Para aprobar a materia, o alumnado deberá obter unha nota mínima de 5 sobre 10 no exame teórico-práctico (Aprobar de cada parte do exame por separado, Preguntas Test e Preguntas Curtas).

□ Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas de avaliación, suporá unha cualificación de 0 (suspenso). No caso de detectar comportamentos fraudulentos durante unha proba presencial, o alumno, logo de ser identificado polo profesorado, deberá abandonar inmediatamente a proba. O profesorado deberá presentar un informe da incidencia ao órgano de dirección do centro.

Consideracións xerais da avaliación:

1. A asistencia aos seminarios é OBRIGATORIA, en caso de ausencia por causa de forza maior, estará debidamente xustificada. A non asistencia aos seminarios dará lugar á perda da nota xerada polos mesmos.
2. Para aprobar a materia será necesario superar o exame teórico para poder sumar a nota correspondente aos seminarios.
3. Valorarase a actitude do alumno, as achegas de interese, a participación, o traballo en equipo, o comportamento e o respecto cara ao profesor e aos demais compañeiros, así como o cumprimento dos horarios.
4. Cando o alumno non se presente á proba escrita final, considerárase non presentado.
5. Na proba de segunda oportunidade (exames de xullo) manterase a cualificación obtida nos seminarios.
6. Xustificación das faltas: para que unha falta se considere xustificada, deberá presentarse ao profesorado responsable da materia (no prazo máximo dunha semana desde o día da ausencia) documento que acredite debidamente a causa da falta. Cando a ausencia se deba a unha actividade programada (por exemplo, unha cita médica) o alumno deberá avisar á profesora responsable coa suficiente antelación para intentar suplir a ausencia mediante unha sesión alternativa (por exemplo, con outro grupo de seminario).
7. A información relativa á data, hora e lugar do exame pódese consultar na dirección web da Escola de Enfermaría do Meixoeiro.

A avaliación de xullo estará baseada nas seguintes porcentaxes: Exame: 40% Preguntas tipo TEST, 40% Preguntas curtas. Seminarios: 20%

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

GandoyCrego, M.; Mayán Santos, J.M., **Intervención Gerontológica**, Seg, 2002
Gómez-Cantorna, C. y Fernández-Vázquez, A., **Pacientes de la tercera edad y su sexualidad.**, Lulú Press, Inc., 2015
Kristen L., **Enfermería geriátrica. Competencias asistenciales.**, McGraw Hill., 2008
Gómez M., **Medicina Paliativa en la cultura latina**, Arán., 1999
Mayán Santos, J.M.; Casal Moldes, A.; Cuervo Martínez, P., **Actividad física y ocio para personas mayores**, Seg, 2002
Mayán, J. M., **Gerontología Clínica**, Seg, 2003
Sociedad española de Cuidados Paliativos,
Tabloski P.A., **Enfermería gerontológica**, Pearson, 2010

Complementary Bibliography

Antelo Docampo, M.; Antelo Martelo, M.; Fernández Prieto, M.; Gandoy Crego, M.; García Iglesias, E., **Longevidad y salud**, Seg, 2002
Astudillo W, Orbezo A, Latiegi A, Urdaneta E., **Cuidados Paliativos en Enfermería**, Sociedad Vasca de Cuidados Paliativos, 2003
Centeno C, Gómez M, Nabal M, Pascual A., **Manual de Medicina Paliativa.**, Ediciones Universidad de Navarra, S.A. EUNSA, 2009
Gil, A. et al., **Tratado de nutrición**, Editorial Médica Panamericana, 2010
Gómez Cantorna, Cristina, **Determinantes del estrés laboral asistencial del personal de enfermería, con enfermos gerontológicos terminales. Tesis Doctoral. Facultad de Enfermería. Departamento de Enfermería, Universidad de Sant**, 2013
Thompson, J., **Nutrición.**, Pearson, 2008

Recomendacións

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Enfermería en saúde mental/V52G140V01305

Subjects that it is recommended to have taken before

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Enfermería comunitaria I/V52G140V01104
Fundamentos de enfermería/V52G140V01107
Enfermería clínica I/V52G140V01204
Enfermería clínica III/V52G140V01301
Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

IDENTIFYING DATA				
Enfermería en saúde mental				
Subject	Enfermería en saúde mental			
Code	V52G140V01305			
Study programme	Grao en Enfermería			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Mandatory	3	2c
Teaching language	Castelán			
Department				
Coordinator	Carrera Alfonso, Nuria			
Lecturers	Carrera Alfonso, Nuria			
E-mail	nuria.carrera.alfonso@sergas.es			
Web	http://direccueumeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
General description	O traballo da enfermaría é un dos eixos principais para axudar a conseguir o benestar do individuo, familia e comunidade. A materia de Enfermería en Saúde Mental proporciona coñecementos, mellora actitudes e proporciona habilidades para dar coidados en todos os niveis asistenciais: prevención da saúde mental, protección, procesos *rehabilitadores e loita contra a *estigmatización da sociedade ante as persoas con trastornos mentais e familia. O perfil competencial determina que o profesional de enfermaría estará capacitado para identificar alteracións de saúde mental, problemas emocionais / afectivos do comportamento humano e dar resposta con coidados idóneos utilizando a relación terapéutica de axuda como instrumento básico.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuido un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar o estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta violencia
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
Saber a *clasificación e *clínica dos trastornos mentais e os coidados de enfermaría asociados aos mesmos	A1	B1	C10	D1
	A2	B2	C12	D2
	A3	B3	C14	D3
	A4	B4	C22	D4
	A5	B5	C23	D5
		B6	C24	D6
		B7	C25	D7
		B8	C26	D8
		B9	C31	D9
		B10	C32	D10
		B11	C51	D11
		B12		
		B13		
		B14		
		B15		
		B16		
		B17		

Contidos

Topic

INTRODUCCIÓN Á SAÚDE MENTAL

Tema 1. Evolución histórica dos coidados de enfermaría en saúde mental e psiquiatría.
 Tema 2. Concepto saúde mental. Educación para a saúde e programas de prevención
 Tema 3. Modelo comunitario. Recursos comunitarios
 Tema 4. Marco conceptual: teorías e modelos de enfermaría en saúde mental
 Tema 5. Proceso de atención de enfermaría en saúde mental
 Tema 6. Ética e normativa legal

COMUNICACIÓN E RELACIÓN TERAPÉUTICA PSICOPATOLOXÍA

Tema 7. Comunicación e relación intra e interpersoal

TERAPIAS INTERACTIVAS E COIDADOS DE ENFERMARÍA NOS DISTINTOS TRASTORNOS MENTAIS

Tema 8. Historia clínica.
 Tema 9. Psicopatoloxía básica
 Tema 10. Clasificación en Psiquiatría: Trastornos mentais
 Tema 11. Coidados de enfermaría nos trastornos de ansiedade. Psicofármacos e psicoterapias
 Tema 12. Coidados de enfermaría en respostas emocionais e trastornos do estado de ánimo. Psicofármacos e psicoterapias
 Tema 13. Coidados de enfermaría en esquizofrenia e trastornos psicóticos. Psicofármacos e psicoterapias. Adherencia terapéutica
 Tema 14. Coidados de enfermaría nos trastornos da personalidade.
 Tema 15. Coidados de enfermaría en alcoholismo e dependencias a sustancias.
 Tema 16. Coidados de enfermaría nos trastornos da conduta alimentaria. Psicoterapias
 Tema 17. Coidados de enfermaría en urxencias psiquiátricas

OUTROS TRASTORNOS MENTAIS

Tema 18. Trastornos mentais Infanto-Xuvenís
 Tema 19. Trastornos do sono
 Tema 20. Trastornos sexuais
 Tema 21. Trastornos mentais na Vellez

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	42	76	118
Seminario	8	20	28
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo ou exercicio a desenvolver polo estudante. Metodoloxía docente que se complementará con resolución de problemas, estudos de caso e debate; onde o alumnado poida integrar de forma activa os contidos teóricos, de xeito autónomo.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas. Metodoloxía que se poderá complementar con resolución de problemas, estudos de caso e debate, así como presentación por parte do alumnado dun tema; onde o alumnado poida integrar de forma activa os contidos teóricos, de xeito autónomo ou en grupo.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Seminario	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou moovi
Lección maxistral	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou moovi
Tests	Description
Exame de preguntas obxectivas	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou moovi
Exame de preguntas de desenvolvemento	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou moovi

Avaliación

Description	Qualification	Training and Learning Results
-------------	---------------	-------------------------------

Lección maxistral		10				C12 C51
	- Valorarase durante as clases presenciais a participación, actitude e asistencia (10%)					
Seminario	- Avaliarase a calidade dos traballos, participación e asistencia	20				C10 C12 C24 C32 C51
Exame de preguntas obxectivas	Exame de preguntas obxectivas	30	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9	C10 C12 C14 C22 C23 C24 C25 C26 C31	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame de preguntas de desenvolvemento	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17	C10 C12 C14 C22 C23 C24 C25 C26 C31 C32 C51	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Other comments on the Evaluation

AVALIACIÓN CONTINUA

- A avaliación dos contidos teóricos das clases realizarase mediante dúas probas (exámenes) que poderán consistir en preguntas de resposta curta, de desenvolvemento e/ou obxectivas (tipo test).
- A asistencia a os seminarios é OBRIGATORIA. Os alumnos deberán realizar un traballo en grupo e expoñelo. A avaliación do traballo será conxunta para os alumnos do grupo en función da calidade do traballo escrito e exposición do mesmo. Avaliarase tamén a participación e actitude do alumno a longo dos mesmos.
- É condición NECESARIA para aprobar a asignatura acadar un aprobado en cada un dos exames de contidos teóricos
- Gardarase a porcentaxe da nota correspondente aos seminarios, a participación/actitude e asistencia a clase ata a convocatoria de Xullo
- Gardarase tamén o examen aprobado se só se suspende un deles
- Na convocatoria de Xullo as probas de avaliación consistirán , o igual que na convocatoria de Maio-Xunio, en dous exames cás mesmas características que na convocatoria de Maio

AVALIACIÓN GLOBAL

- Os alumnos que opten por esta modalidade de avaliación deberán realizar una proba (examen) que poderá consistir

en preguntas de reposta curta, de desarroio e/ou obxetivas (tipo test)

- Na convocatoria de Xullo a proba consistirá , igual que na convocatoria de Maio, nun examen coas mesmas características.

Evaluación NON CONTÍNUA. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

-A información relativa a la fecha do exame, hora e lugar atópase disponible na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Máis información de como se leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Stuart GW, Laraia MT, **Enfermería Psiquiátrica: Principios y Práctica**, 8ª Ed. Elsevier,

Vallejo Ruiloba J., **Introducción a la psiquiatría y Psicopatología**, Elsevier Masson 8ª Ed.,

Videbeck SL., **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Lippincott Williams & Wilkins 5ª Ed.,

Bibliosaude, **NNNConsult**, Editorial Elsevier,

Complementary Bibliography

Fornés Vives J., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica. Valoración y cuidados**, Editorial Médica Panamericana,

Bobes J, Bousoño M, y col., **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Doyma,

Butcher, Bulechek GM y col., **Clasificación de Intervenciones de Enfermería**, Editorial Elsevier España 7ª Ed.,

Moorhead S, Swanson E, **Clasificación de resultados de Enfermería**, Editorial Elsevier España 6ª Ed,

NANDA Internacional, **Diagnósticos enfermeros: Definiciones y clasificación 2021-2023**, Editorial Elsevier España,

Galiana Roch JL, **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Elsevier,

American Psychiatric Association, **DSM-V Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales**, Ed Panamericana 5ªEd,

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos/V52G140V01304

Subjects that it is recommended to have taken before

Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

IDENTIFYING DATA				
Prácticas clínicas III				
Subject	Prácticas clínicas III			
Code	V52G140V01306			
Study programme	Grao en Enfermaría			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	18	Mandatory	3	2c
Teaching language	Galego			
Department				
Coordinator	Lojo Vicente, María Victoria			
Lecturers	Barrientos Cancelo, Arturo Díaz Beloso, Rosa María Lojo Vicente, María Victoria			
E-mail	maria.victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
General description	Esta materia está conformada por tres módulos: Módulo de Servicios Centrais, Módulo de Quirófano e módulo de Saúde Mental. Módulo de Servicios Centrais: neste modulo ofrecese o alumnado realizar un periodo de practicas clínicas en servicios específicos nos que poden profundizar no coñecemento e na aplicación de coidados en situacións especiais. No Módulo de Quirófano realizarán as súas rotacións por estes servicios, e no Módulo de Saúde Mental realizarán as súas prácticas nos diversos dispositivos disponibles na área sanitaria.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermería
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas

C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de cuidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade	B1	C4	D6
	B2	C8	
	B3	C10	
	B4	C11	
	B6	C15	
	B7	C17	
	B8	C18	
	B9	C29	
	B12	C30	
	B13	C31	
	B14	C33	
	B15	C49	
	B16	C50	
	B17		
	B18		
Ser capaz de proporcionar cuidados a o paciente aplicando o proceso de enfermaría, establecendo una actitude empática co paciente e familia a os que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	B1	C4	D1
	B2	C8	D2
	B3	C10	D3
	B4	C11	D4
	B6	C15	D5
	B7	C17	D6
	B8	C18	D7
	B9	C29	D8
	B12	C30	D9
	B13	C31	D10
	B14	C33	D11
	B15	C49	
	B16	C50	
	B17		
	B18		

Contidos

Topic	
Servicios Centrais.	Funcións da Enfermeira nos distintos Servizos e Unidades . Técnicas e cuidados específicos.
Quirófanos da Xerencia de Xestión Integrada de Vigo	Estructura do bloque cirúrxico. Circulación. Equipo cirúrxico. Funcións da Enfermeira.
Saúde mental	Funcións de enfermaría nos distintos dispositivos de saúde mental

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Prácticum, Practicas externas e clínicas	225	0	225
Prácticum, Practicas externas e clínicas	113	0	113
Prácticum, Practicas externas e clínicas	112	0	112

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas clínicas no Servizo de Quirófano dos distintos hospitais da Área Sanitaria
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas clínicas nas distintas unidades e consultas de enfermía
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas Clínicas nos disitntos dipositivos de Saúde mental da Área Sanitaria

Atención personalizada

Methodologies	Description
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A traves do correo electrónico e nas pertinentes tutorias
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A traves do correo electrónico e nas pertinentes tutorias
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A traves do correo electrónico e nas pertinentes tutorias

Avaliación

Description	Qualification	Training and Learning Results		
Prácticum, Practicas externas e clínicasQuirofano	50	B1	C4	D1
		B2	C8	D2
		B3	C10	D3
		B4	C11	D4
		B6	C15	D5
		B7	C17	D6
		B8	C18	D7
		B9	C29	D8
		B12	C30	D9
		B13	C31	D10
		B14	C33	D11
		B15	C49	
		B16	C50	
		B17		
		B18		
Prácticum, Practicas externas e clínicasConsultas externas e de enfermía	25	B1	C4	D1
		B2	C8	D2
		B3	C10	D3
		B4	C11	D4
		B6	C15	D5
		B7	C17	D6
		B8	C18	D7
		B9	C29	D8
		B12	C30	D9
		B13	C31	D10
		B14	C33	D11
		B15	C49	
		B16	C50	
		B17		
		B18		

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Unidades e dispositivos de saúde mental	25	B1	C4	D1
			B2	C8	D2
			B3	C10	D3
			B4	C11	D4
			B6	C15	D5
			B7	C17	D6
			B8	C18	D7
			B9	C29	D8
			B12	C30	D9
			B13	C31	D10
			B14	C33	D11
			B15	C49	
			B16	C50	
			B17		
			B18		

Other comments on the Evaluation

2ª convocatoria: Igual que a 1ª convocatoria, previa recuperación dos periodos prácticos non feitos ou non superados. Para aprobar a materia é necesario que superar os tres módulos.

PRÁCTICAS EN CONSULTAS EXTERNAS E DE ENFERMERÍA: As calificacións deste apartado distribúense da seguinte forma:

- 60% corresponde á valoración da Unidade e o 40% á valoración dos obradoiros.

PRÁCTICAS EN QUIRÓFANO: realizaránse dous períodos de prácticas cuxa valoración suporá o 25 % da nota

PRÁCTICAS EN SAÚDE MENTAL: a valoración da rotación por saúde mental suporá o 25% da nota.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Francisco Borja de la Quintana Gordon, **Compendio de anestesiología para enfermería**, Elsevier,

García García Amparo, **Enfermería de Quirófano**, Ribaderroja,

Jamieson. Whyte. Mc Call, **Procedimientos de Enfermería Clínica**, Elsevier,

Complementary Bibliography

NANDA, **Diagnósticos enfermeros Definición y Clasificación**, Elsevier España S.A,

Sandra F. Smith; Duell; Martin, **Técnicas de enfermería clínica. de las técnicas Básicas a las avanzadas**, Pearson,

Index Enfermería Digital,

Enfermería Global digital,

Nursing,

Bibliosaúde,

Fundación Española para la prevención del suicidio,,

Estrategia andaluza contra el estigma en Salud Mental,

Plan Nacional sobre Drogas,

Sociedad Científica Española de estudios sobre alcoholismo y otras toxicomanías,

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Subjects that it is recommended to have taken before

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Ética e lexislación/V52G140V01202

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Prácticas clínicas II/V52G140V01303